

KA ELELE HAWAII.

Buke 2.

HONOLULU, OAHU, IURAI 22, 1854.

Pepa 10.

HE KANIKAU ALOHA KEIA NO F. KAMAE.
Kuu keiki i ka makani a Kekiu,
E olelo mai ana ka laulau o ka pali mehe
kanakala,
Pupuu a kuu i ke anu a kamakani Hehala
oni—e,

Kuu keiki i ka aina kula wai ole o Kalama,
Aia ka wai i ka maku o ka Opua,
A holo mai ka uai wai nulu,
E ulu wale mai ana no keaioha,
E haupu ana i loko mehe ipo la—e,
Kuu keiki ka aina alohuli i kamakani,
Hoolale ka manu i ke kai o Mapu,
E hoolale mai ana e lawelawe keo,
Mapu e hano ka leo o kuu keiki e pae nei,
E wawa nei i kalai o kona hale—e,
Kuu keiki i ke kula ea i ka lepo o Kualalai,
He hale ka kahi waiho o ke kino,
O ke aka o kauhaue ke pae nei i ka welelau
makani,

I ka hoominamina makani a kawahine—e,
Kuu keiki i ka makani a Kaulumano,
Mai ke kula loa o Hanamaulu,
Oia kai keone o Alio,
E hiki aku ai i ka wei o Makaukii,
Aloha kauhane i ka lai o Hauola—e,
Kuu keiki i ka wai halau o Wailua,
Mai ka makani anu he Waiopua,
Ko keano o ka welo i ka wai,
E alo aku ana i na paka ua aokea o Kapaa,
Nononoho a kuu i ke ehukai o Makaiwa—e,
Kuu keiki i ka wai o Waikaia,
E walea ana i ka nalu o Kaohala,
Hoaiikane aku la me Hoopioimalanai,
Me ka wahine i ka lulu o Waimahanaue—e,
Kuu keiki i ke kula o Mailchuna,
Huna aku oe i ko kino me ko maku,
Haele mai nei oe i ka pili a kuu,
Noho au me ka u me ka minamina ia oe—e,
L. KAHAHA.

Haliuamile Honolulu Iulai 5 1854

Ka Ahaolelo

Ke kaa mau nei no, aole i pau kana hana
Ahea la pau? Ua pau na dala he 10,000 i ha-
waii na ka Ahaolelo, aole nae i pau ka hana,
tokoke nae paha pau. Ua hoomakaa ka
ana ma ka Bila Kalaiwaiwai i keia mau la;
i pau, alaila, pau paha ka ahaolelo.

O na Bila ano nui i hoopapaia i keia
nau ia iho nei, nona kahuaiki makai o ka
Papu, Honolulu, ma Waikahalulu, e uku i ke
lihiwaine i \$22 00 no kona kuleana malaila
i lilo loa ia wahi i ke aupuni; alaila, hana ia
wahi i na wapo, a me na kahuaale kuai, a
hoolimalima aku, i loa ke dala o ke aupuni
malaila. Ua hoolohioa keia Bila, i loko o na
uale elua.

O ka Bila auhau waiwai paa a waiwai lema
kekahi, ua hoolohioa e na lunamakaainana
keia Bila, aole nae e holo i lani.

O ka Bila kokua i na kula ma ka olelo Be-

tania, ua hoolohio loa ia, a ua paa; o ke koho
i na kahu koe.

O ka Bila e hoonui ana i ka mana o na
Lunakanawai hoomalu o Honolulu a me La-
ahaina, e hiki ke hoopaa i ka poe aie; Ua
hoolohio loa ia, a ua paa.

O ka Bila hoi e hoopanee ana i ka manawa
i haawia i ka poe hui hoolohio moku ahi,
hookahi makahiki hou aku, e imi a loa ia la-
kou, ka moku ahi hou, e hoolohio maanei, ua
hoolohio loa ia, a ua paa.

Keia mea Keia mea.

Ua hoolohioa kekahi kumu, no kona ka-
umaha i ka halihali i ka Elele o ka poe lawe me
ka uku ole. Ua makehewa ia lawe ana i ko ia-
kou hale. Eia ka pono, e hai mua na lawe
Elele i kahi e loaia, a na ka poe lawe e kii ae.
Pau ia.

Eia kekahi; ua palapala mai o Kuheleloa
ma Waimea, Kauai, ua hanau kekahi lio wa-
hine malaila i elua keiki, maikai, ae ola ana
no. Nui wale na kanaka hele e ike; a olelo
ka poe kahiko malaila, "kupanaha keia lio
ka hanau mai elua ana mau keiki; akahi no
a ike maku makou; aole imama." Ua ha-
nau kekahi lio wahine ma Koloa elua kei-
ki, a na Hanalei kekahi, a ua pau nae i
ka make.

O ka hui ma Makawao, ua poino no ka
nui o ka ua i keia manawa; nolaila, ua popo
po kekahi, a ua ulu kekahi. Nui nae i koe,
aole pau loa i keino.

Akahi no ka makahiki ua pinepine i ke kau
Ma Honolulu nei, ke ua nei no, a ua uliuli
maikai ke kula o kahua. Nui ka wai ma
na kahawai.

Ke holoholo nei ka moku ahi "Maikai"
io ianei, e halihali ana i kela mea keia mea,
Ua oleloia, o ka hiki mai koe o ka moku ahi
hou, he moku nui, o Sea bira "kona inoa" aia
ma Kalifornia; ua kuai ia e ka poe hui nona
ka Maikai, e holo mai, a holoholo pili aina
maanei iwaena o keia Paiaia. He \$400,
000, a keu ke kumukui o keia moku ahi.
Pomaikai maoli kakou, ke holoholo keia mo-
ku ahi nui maanei, e halihali i na eemoku, a
me na holoholona, a me ka wahie, me ke
la mea keia mea.

LA 4 O IULAI.

Ma Honolulu i ka poalua o keia pule, oia
ka la 4 o Iulai, ka la hanau ia o Amerika
Huipua, nui na mea i hanaia e na haole
Amerika o onei. He mea mau no ia me na
kanaka o Amerika Huipua, ma na aina a pau
a lakou e noho ai, e hoomanao ia la ma ke ki
pn ana a me ka halawai ana a me na olelo.

No ka mea, manao lakou, ka hanau ia o
kahi Aupuni nui, a o kekahi mau mea no hoi
e pono ai a e pomaikai ai na kanaka o na aina
a pau.

Ia la i ka M. H. 1,776, ua hoolaha mua ka

Ahaolelo o ia aina i ka manao o ia lahuika-
naka e noho kuokoa me ka hiline ole i ke
Aupuni o Britania nui, a e hana i Aupuni
no lakou iho e like me ko lokou makemake.

Ina o kela makahiki keia makahiki ua he-
lueluia ia olelo hoolaha a lakou i ka akoakoa
ana o na Amerika, me ka hoomanao ana i ka
moolo o ko lakou aina hanau mai ka mua
a i ka hope,

Manao lakou, ua pono no ka hauoli a me
ka hookiekie paha i ka nana ana ia moolo.

I ka makahiki 1,776, wahi a lakou, ma ia
aina un 13 moku wale no, he mau moku lili
a me ka nawaliwai, ekolu miliona wale no
na kanaka oloko; a i ka makahiki 1854 ua
hala na makahiki he 78, a ua ulu mai na mo-
ku a i keia wa he 31 o lakou, a o kanaka
oloko he iwakalua miliona a keu!

Ua ulu mai wahi a lakou, ke kalepa ana
me na aina a pau o ka honua nei, a ua ike ia
na pea o ko lakou mau moku kiki ma na mo-
ana a pau mai ke kukulu akau a hiki i ke ku-
lu hema. Ua paha ko lakou mau muliwai nui a
me na moanawai i na moku ahi maikai a i na
moku o kela ano keia ano, a ma ka aina ua
hanaia na alanui hao he nui wale, he 13,000
mile a keu ke huipua. Eia no hoi kekahi,
ke noho nei na kanaka o ia aina, ka nui o la-
kou, me ka maluhia, a me ka pomaikai, a me
ka hana ikaika, a me ka imi ikaika i na mea
e pono ai lakou.

Uuku ka poe ilihune, nui na kula, nui na
hale hana i na lolo o kela ano keia ano, a ua
lako loa na mea i kanua ma ka mahiai no la-
kou iho a no kekahi mau aina e ae. I ka
M. H. 1,776 ua aie ke Aupuni i hai, kau-
maha no ka aie, a ua uuku a me ka nawali-
wai. I ka M. H. 1854, eia wale no ka ninau
heaha la ka mea e hoopau i na dala he mau
miliona e hiki mai ana i ka waihona.

E like me ke Aupuni, pela no na moku, a
pela no hoi na kanaka; ua holo mua, a ua
ulu nui mai na pono a me ka pomaikai, ma-
mua aku paha o na aina a pau o ka honua
nei. Nolaila, manao lakou, ua pono maoli ia
lakou i ka hoomanao ana i ka la hanau o ia
Aupuni, ke olioli pu, a ke hauoli, a ke hooka-
no aku paha, a me ka hoomaikai aku i ke
Akua lokomaikai. Ua pono io paha, ke poia
ole lakou i na hewa o ia lahuikanaka, a
ina i paa ko lakou manao e imi i na mea e
hoemai ai na hewa o ia aina e hoomahuahua
ai kona nani io, a me ka pono.

Eia na mea i hanaia i ka poalua iho nei ma
Honolulu nei. I ke kakahiaka, halawai na
haole Amerika, a me he mau haole e ae, me
na koo haole puulu o Honolulu, a me na ka-
naka maoli kekahi, ma ka hale hookolokolo.
Malaila, no hoi, ka poe hui kinai ahi, o Ho-
lulu me na mea kinai ahi, i kau lia na lei
maluna he nui wale.

Ma ke awakaa na ki ana o na pu, (he 31